

۲۰۱۹/۰۲/۲۶

وحید پیمان

اقدام به خودکشی، پدیده‌ای روبه رشد در میان جوانان هراتی

پس از سقوط طالبان، هرات به دلیل آنچه «اقدام به خودسوزی» از سوی زنان خوانده می‌شود، سال‌ها خبرساز بود. این احصائیه پس از گذشت چند سال فروکش کرد، اما در سال‌های اخیر، هر سال از بلند رفتن احصائیه اقدام به خودکشی، اما این بار با ابزاری به جز آتش خبر می‌دهند، حتا بر خلاف گذشته، موارد زیادی از اقدام به خودکشی توسط مردان نیز در سال‌های اخیر در هرات نشر شده است.

تازه ترین احصائیه اقدام به خودکشی در ولایت غربی هرات از افزایش ۱۰ درصدی آن حکایت می‌کند. پدیده ای که هر چند در این ولایت تازگی ندارد، اما دست کم در میان مردان تا چند سال پیش بازار آنچنانی نداشت.

همین اکنون روزانه بین ۳ تا ۵ مورد مسمومیت عمدی یا اقدام به خودکشی با استفاده از ابزار مختلف خودکشی در این شفاخانه ثبت می‌شود. دسترسی به ابزار خودکشی در هرات مانند هر جای افغانستان، ساده و بدون درد سر است و نهادهای صحتی و حقوق بشری نیز تنها به ارایه احصائیه اکتفا کرده اند و کمتر اتفاق افتاده است که در کنار ارایه احصائیه خودکشی، اقدام به خودکشی، عوامل و راه حل‌های آن در این شهر بررسی گردد.

بر مبنای احصائیه که تنها از سوی شفاخانه حوزه هرات نشر شده، طی ۱۱ ماه، سال روان شمسی، بیش از یک هزار و ۶۰۰ تن که اقدام به خودکشی کرده بودند در این مرکز به ثبت رسیده اند.

به گفته دکتر عارف جلالی سرطیب شفاخانه هرات، اکثر کسانی که اقدام به خودکشی نموده اند بین ۱۵ تا ۲۵ سال دارند. به گفته دکتر جلالی از میان ۱۶۰۰ واقعه اقدام به خودکشی ۱۳۵۰ تن شان را زنان و متباقی موارد را مردانی تشکیل می‌دهند که به انواع مختلف اقدام به این کار کرده اند.

بر اساس گفته دکتر عارف جلالی از میان ۱۶۰۰ مورد اقدام به خودکشی، ۵۱ تن آنها جان باختند که در این میان هفت تن شان مردان و بقیه زنان بوده اند.

احصائیه شفاخانه حوزه هرات نشان می‌دهد که بالاتر از ۵۰ درصد کسانی که اقدام به خودکشی کرده‌اند، مرگ موش خورده اند که اکثریت مطلق شان دختران جوان بوده اند.

در این میان، بیشترین مردانی که اقدام به خودکشی کرده اند، از مواد مخدر و داروهای دواخانه‌ها برای خودکشی استفاده کرده اند.

در عین حال انیسه سروری رییس امور زنان در هرات تأکید می‌کند که احصائیه نشر شده از سوی شفاخانه هرات درست نیست و میزان خودکشی در زنان نسبت به سال‌های گذشته کاهش یافته است.

دلایل، عوامل و انگیزه‌های خودکشی در هرات

هر چند هیچ نهادی به صورت گسترده، انگیزه این همه اقدام به خودکشی در هرات را بررسی نکرده اند اما تحلیلگران مسایل اجتماعی، فقر و خشونت‌های خانوادگی را عامل اصلی اقدام به خودکشی در هرات می‌دانند. به گفته سهراب شهیم روان شناس در هرات، اکثر مردانی که دست به خودکشی میزنند، دلیل شان فقر و نداشتن منابع مالی برای پیشبرد امور زندگی است و بیشتر زنان و دخترانی که به این عمل مبادرت می‌ورزند خشونت های فامیلی به خصوص خشونت های مربوط به ازدواج، آنها را وادار به خودکشی می‌کند.

با آن هم در گذشته، مواردی در هرات به ثبت رسیده که بیماران به نام اقدام به خودکشی ثبت می‌شوند، اما بعداً مشخص می‌شود که آنها خود را به بیماری می‌زده اند، یعنی این افراد قصد خودکشی ندارند و تنها برای جلب توجه خانواده و گریز از خشونت و فشار، جلوه اقدام به خودکشی می‌کنند.

راه حل چیست؟ محدودیت دسترسی یا فعالیت های فرهنگی

به هر حال راه حل چیست و چگونه حکومت می‌تواند جلو اقدام به خودکشی توسط زنان و مردان در هرات را بگیرد؟ آیا باید حکومت و نهاد ها مسوولیت فرهنگی و اطلاع رسانی شان را افزایش بدهند یا نه بهترین راه، جلوگیری از فروش و دسترسی به ابزار خودکشی در هرات است.

داکتر عبدالحکیم تمنا رییس صحت عامه هرات می‌گوید: «مرگ موش به صورت سنتی و به وفور در عطاری های هرات فروخته می‌شود و همچنان بنا بر فقر فرهنگی و عادات مردم در اکثر خانه های مردم ادویه های اضافی به صورت زیاد نگهداری می‌شود.

آقای تمنا می‌گوید که صحت عامه بار ها ذریعه مکاتیب و هدایات به ریاست شاروالی و اتحادیه اصناف خواسته که از عرضه مرگ موش در عطاری ها جلوگیری شود که کم و بیش موثر بوده ولی تا هنوز این موضوع ریشه کن نشده است.

به گفته رییس صحت عامه هرات، فروش دواى بدون نسخه در دواخانه ها هم یکی از معضلات است ولی به گفته داکتر تمنا، در اکثر حالات اقدام به خودکشی خانم‌ها از ادویه موجود در خانه خویش استفاده می‌کنند.

تمنا تاکید دارد که این تغییرات هرگز با اجبار انجام نمی‌شود و نیاز به کار عمیق و وسیع فرهنگی و آموزشی دارد تا دیگر در خانه ها دوا انبار نشود و نه هم عطاران مرگ موش بفروشند.

رییس صحت عامه هرات همچنان تاکید دارد که محدود کردن وسایل خودکشی نقش مهمی در کاهش احصائیه خودکشی ندارد. او می‌گوید که سال‌های گذشته بیشترین احصائیه خودکشی ها در هرات، خودسوزی بود اما حالا استفاده از دوا و مواد مخدر به عنوان بیشترین وسیله مطرح است.

به گفته تمنا، برای کاهش میزان اقدام به خودکشی باید روی عوامل روحی - روانی - اجتماعی و اقتصادی آن کار نمود. فقر اقتصادی، بیکاری و بیروزگاری، ازدواج های اجباری، اعتیاد و سایر عوامل اجتماعی و فرهنگی بیشترین علت ایجاد کننده افسردگی روانی و حس خودکشی می‌باشند که باید تمام جامعه و نهادهای دولتی و غیر دولتی برای ریشه کن کردن این عوامل دست به دست هم بدهند.